

"شتىك بە ناوى قەيرانى دەروونشيكارى، بوونى نيه"

ديمانەيەك لەگەل ژاك لاكان لەبارەى دەروونشيكاريەو - ۱۹۷۴

لە ئىنگليزيەو: قەندىل بىستوون

۷ى شوباتى ۲۰۲۳ ھەپتەيىڧىن

لەم ديمانەيەدا كە لە سالى ۱۹۷۴ ساز دراو، ژاك لاكان پىشېينىكەرانە ھۆشدارى دەدا لەبارەى دژوارى گەرانەو ە بۆ ئايىن و سايىتىزم (زانستگەرايى). بۆ ئەو، دەروونشيكارى تاكە قەلغانىكە كە ئەندىشە دەكرى لە دژى دلەراو كىكانى ھاوچەرخدا. ئارگىۆمىنتگەلىكى سەرنجكيش و پەيوەندىدارە لەم سەردەمەدا.

وهك كاريكي جادووييانه، لاکان به هه موو هيڙي خوڤه وه له م چاوپيکه وتنه دا ئاماده يي هه يه که له سالي ۱۹۷۴ بۆ رۆژنامه ي پانورامای ئيتالي ساز دراوه. پيشکه شکاره ئيتالييه که ئيميليو گرانزوتو ئامازه ي دا که "زور ده بيستين و ده لين له باره ي قه يراني ده روونشیکاري"، خو شبه ختانه لای ژاک لاکان ده توانين راشکاو، ههستي راسته قينه، رووني و وردی بدوژينه وه، دوور له ده روونشیکاري "دلده ره وه" که له لایه ن هه ندیک له قوتاييه کانی فرۆيده وه دامه زرابوو که ته کنیکه کانی ده روونشیکارييان وهك ريچوالیک بۆ چاره سه ر دانابوو له هه ولی ئه وه ي نه خو شه که بگونجی له گه ل پانتاييه کومه لایه تيه که ي وه کچون لاکان بۆ مان روون ده کاته وه "ئه وه ي فرۆيد به توندي رهي ده کرده وه." پاراييه کانی لاکان له و سه رده مه دا چي بوون، به و به هرده راييه ي خو ي له پيشبينکردن، لاکان له سالي ۱۹۷۴ له گه رانه وه بۆ ئايين له لایه ک و، له هه يمه نه و سه رکه وتني زانست له لایه کی دی ده ترسا. سيکس وهك به لگه يه ک له هه موو شوينيکه؟ نه خير، پیده چي ليبراليزه يشنيکی ساخته بي و گرنگيه کی ئه وتوی نييه. به لام هاتنه نيوه وه ي زانست، ئه وه يان بابته يکی تره.

ئيميليو گرانزوتو: زور گويمان له قسه وباسي قه يراني ده روونشیکاري¹ ده بيت، وهك ده لين زيگموند فرۆيد تپه ريندراوه و، کومه لگای مؤديرن ئاشکرای کردوه که کاره کانی به سنده² نين بۆ تيگه يشتن له مروث يان ليکولينه وه يه کی قول له په يوه ندييه کانی به جيهانه وه.

ژاک لاکان: ئه مانه ته ني قسه وقسه لۆکن. له پيگه ي يه که مده، ئه وه ي ناو نراوه قه يران، بووني نييه، ناتواني بووني هه بيت. ده روونشیکاري هيشتا نزیک نه بووه ته وه له وه ي سنوره کانی خو ي بدوژيته وه. زور شت ماوه که بدوژرته وه له پراکتيزه کردن و ناگاييدا. له ده روونشیکاري دا، هيچ وه لامتيکی ئاماده و دياریکراو بووني نييه، پشودريژي و گه رانيکی زور به دواي هوکاردا هه يه.

دووه مين خال ئه وه يه، چون ده توانري بگوتري فرۆيد تپه ريندراوه، له کاتيکدا هيشتا به ته واوي تي نه گه يشتووین؟ ئه وه ي به دلنيایي ده يزاني ئه وه يه فرۆيد وای کرد ئاگاييمان له باره ي شتانيکی نوپه هه بي، که بهر له و نه مانده تواني

---

crisis of psychoanalysis¹

Insufficient² - به شنه کردوو - ناکافي

تهانهت خهيايشى بکهين. له کيشهکانى ناناگاييهوه بگره تاکوو گرنگيتى سيکسواليته، له چوونه نيو پانتايى سيمبوليهوه تاکوو کهوتنه ژير ياساکانى زمانه وه.

دوکترينى فرؤيد تهانهت خودى حهقيقه تيشى خسته ژير پرسياره وه و ئه مه پهيوه ندى به همووانه وه ههيه، شه خسيى هه ر تاکيک. ئه مه شتيكى جياوازه له قهيران، دووبارهى دهکه مه وه: هيشتا دوورين له فرؤيد. ناوه کهى بووه مايه ي داپوشينى زور شت و ئه مه يش چه ندين لادانى لى که وته وه، هه نديک له شوينکه وتوه کانى به وه فاوه به ته واوى دواى مؤديله کهى وى نه که وتن و ئه مه يش بووه هوى دروستبوونى راپايى له باره ي ئه وه ي فرؤيد مه به ستي چى بوو. له سالى ۱۹۳۹ و پاش مردنى، هه نديک له قوتاييه کانى به شيوازي تر پراکتيزه ي دهر وونشيكاريان ده کرد، بچوو ککرده وه ي ته کنیکه کانى بو چه نند فورميوله يه کى ناچيز: ته کنیک وه ک ريجوالتيک، بچوو ککرده وه ي چاره سه ر له سه ر خه لکى وه ک ميتؤديک بو پرؤسه ي گونجانده وه ي تاک له گه ل ژينگه کومه لايه تيه که ي، ئه و کاره ي فرؤيد به توندى ره تى ده کرده وه، دهر وونشيكاريه کى دلده ره وه ي نيو سالؤنه کان.

ئه و پيشبينى ئه وه ي کرد؛ فرؤيد گوتى که سى پيگه ي سه خت هه ن، سى ئه ركى مه حال: حوکمرانى، په روه رده و پراکتيزه کردنى دهر وونشيكارى. له م رؤژگارده ا، گرنگ نيه كى به ر پرسياريتى حوکمرانى له خو ده گريت، هه مووانيش خويان به مامؤستا داده نين. به لام بو دهر وونشيكاران، سپاسگوزارانه يش وه ک ليزان و جادووگه ران زياديان کردوه، پيشنيازي چاره سه ريک بو خه لک ده که ن به گره نتيه وه و مشته رييه کانيش له ده رگيان ده دن. دهر وونشيكارى زور جياوازه له مه.

گرانزؤتو: به ديارىکراوى چيه؟

لاکان: وه ک سه مپتؤميک پيناسه ي ده که م، شتيک که نه خو شى ئه م کومه لگايه ي تييدا ده ژين ئاشکرا ده کات. بيگومان فه لسه فه نيه، من رقم له فه لسه فه يه، بو ماوه يه کى دريژه هيج شتيكى سه رنجکيشى نويى پى نيه بو گوتن. دهر وونشيكارى باوه ريش³ نيه، حه زيش ناکه م وه ک زانستيک ناوى بينم. با

ناوی بنین پراکتیزه‌یه‌که و له خه‌می هه‌ر شتیکدایه‌که راست نییه، که ئەمه زۆر سه‌ختی ده‌کات چونکه بانگه‌شه‌ی پیشکه‌شکردنی مه‌حال⁴ و خه‌یالی⁵ ده‌کات بۆ نیو ژیا‌نی پوژانه. تا ئیستا گه‌یشتووه‌ته هه‌ندیک ده‌رئه‌نجام به‌لام هه‌شتا یاسای نییه و به‌رئه‌گه‌ره بۆ هه‌موو جو‌ره ناروونیه‌که.

ده‌بی بیرمان نه‌چی که [ده‌روونشیکاری] ته‌واو نو‌ییه، هه‌م له په‌هه‌ندی پزیشکییه‌وه، هه‌م له په‌هه‌ندی ده‌روونزانی به‌هه‌موو لقه‌کانییه‌وه، هه‌شتا زۆر گه‌نجیشه. فرۆید ته‌نها به‌ر له ۳۵ سال مردووه. یه‌که‌م کتییی "لیکدانه‌وه‌ی خه‌ونه‌کان" له ۱۹۰۰ بلاو بوویه‌وه و سه‌رکه‌وتنیکی که‌می به‌خویه‌وه بی‌نی. پیم وابی له سالانی سه‌ره‌تایدا ته‌نها ۳۰۰ چاپیان لی فرۆشت، چه‌ند قوتابییه‌کی که‌می هه‌بوو، ئەوانه‌ی به‌شیت داده‌نران، ته‌نانه‌ت له‌نیو خویشیاندا هاو‌پانه‌بوون که چون ئەوه پراکتیزه و شرۆفه بکه‌ن که فی‌ری بوون.

گرانزۆتو: کیشه‌ی خه‌لک له‌مروژانه‌دا چییه؟

لاکان: ئەم داهیزراوییه⁶ گه‌وره‌یه‌ی نیو ژیا‌ن، له ده‌رئه‌نجامی ئەم ئاره‌زووه تونده بۆ پیشقه‌چوون. له‌پیی ده‌روونشیکاریشه‌وه، خه‌لکی هیوادارن که بزانی تا چه‌نیک ده‌کارن ئەم داهیزراوییه ده‌رکه‌ن.

گرانزۆتو: پالنه‌ری خه‌لکی چییه له‌وه‌ی ده‌یانه‌وی شیکارییان بۆ بکریت؟

لاکان: ترس. کاتیک شتی به‌سه‌ر که‌سێکدا دی و تی ناگه‌ن، ته‌نانه‌ت گه‌ر ویستبیتیان روو بدات، ئەوان ده‌ترسن. ئازار ده‌چیژن کاتی تیناگه‌ن، هیواش هیواش سه‌رلیشیواو و شله‌ژاو ده‌بن⁷. ئەمه نیرۆسیسه (ده‌روونشیاوای-عوسابه - Neurosis). له‌گه‌ل ده‌روونشیاوایه‌کی هیستیری⁸، جه‌سته له‌ترسی نه‌خۆشکه‌وتن، نه‌خۆش ده‌که‌ویت، به‌بی ئەوه‌ی به‌پاستیش وا بیت. له‌گه‌ل

Impossible⁴

Imaginary⁵

Listlessness⁶

Fall into a panic⁷

Hysterical neurosis⁸

دەروونشیاوایه کی وه سواسی⁹، ترس شتی سهیر دههینته نیو میشکه وه، بیرساگه لیک که کۆنترۆل ناکرین. فۆبیاگه لیکه جۆراوجۆر و ئۆبیکته کان مانای تر وهرده گرن که وا دهکات مروقه کان بترسن.

گرانزۆتۆ: بۆ نموونه...

لاکان: که سی (دروونشیاو-نیرۆسیس) ههست دهکا ناچاره به پۆیستییه کی ترسناک بۆ ئه وهی دهیانجار دلتیا بیته وه له وهی ئاخۆ به لوعه که ی داخستوه یان نا، یان ئایا ده بی ئه و شته له و شوینه بی که ده بی لپی بی، ویرای ئه وهی ته و او دلتیان که به لوعه که داخراوه و شته که له شوینی خۆیه تی. حه بیگ نییه بۆ چاره سه رکردنی ئه مه. پۆیسته بزانی بۆچی ئه مه پوو دها و مانای چیه.

گرانزۆتۆ: ئه دی چاره سه رییه که؟

لاکان: که سی نیرۆسیس نه خۆشیکه له پپی قسه کردنه وه مامه له ی له گه ل ده کریت، شته تایبه تییه که ی بهر له هه موو شتیگ. پۆیسته قسه بکا، بگپریته وه و خۆی پوون بکاته وه. فرۆید وا پیناسه ی دەروونشیکاری دهکات که سو بیکت دهخاته بهر میژووه تایبه ته که ی خۆی به و ئه ندازه یه ی ئه و میژووه له وشه گه لیک پیکهاتوه که ئاراسته ی که سیکی تر کراوه. دەروونشیکاری پانتایی قسه و ئاخافته یه، هیه چاره سه رییه کی تر نییه. فرۆید پوونی کردووه ته وه که ناگایی ئه وهنده قوول نییه که ناگایی نه توانی بیپشکنیت. له نیو ئه م ناگاییه یه ی شدا، قسه کهر وهک سو بیکتیک ده چیه نیو سو بیکتیکه وه که سو بیکتکه ترانسیندینتال ده بیته. هیزی گه وره ی دەروونشیکاری، ئاخاوتنه.

گرانزۆتۆ: ئاخاوتنی کی؟ هی نه خۆشه که یان دەروونشیکاره که؟

لاکان: له دەر وونشیکاریدا، چه مگه لیکي وهک "که سی نه خوش" و "پزیشک" و "په رایزی-چاره سهری"، هیچ نین جگه له چه ند وشه یه کی باو که به کار ده هیئریت. گهر بیتو بلین "خوت بخره ژیر شیکاری دەر وونیه وه" ئه وه یان هه له یه. ئه وه ی کاره راسته قینه که دهکات له شیکاریدا، که سی قسه که ره، سو بیکت خوی شی دهکاته وه. ته نانه ت با به پیش نیازی دەر وونشیکاره که یش بیت که ئاگی له چۆنیه تی به ریوه چوونی پرۆسه که یه و به موداخه لاته کانی هاوکاری دهکات.

ههروه ها سو بیکت شروقه یه که بو خوی دهسته بهر دهکات، که به رواله ت وا دیته پیشچاو که خوی مانا بو قسه کانی خوی داده تاشی. له راستیدا شروقه وردتر و دهقیتره، چونکه ئه و واتایانه له و بابه ته دوور دهخاته وه که سو بیکت که پیوه ی ده نالینیت. ئامانجه که ی ئه وه یه بو سو بیکتی ئاشکرا بکات، له ری شیوازی گیرانه وهیدا، که سه مپتومه که -یان با ناوی بنین نه خوشیه که- په یوه ندی به هیچ شتی که وه نییه و کیماسی (نوقسانی)¹⁰ هیچ مانایه کی نییه. ته نانه ت گهر [سه مپتومه که] واقعی ش بیت، بوونی نییه.

ئو پیودانگانه ی له ریانه وه جووله ی ئاخوته دست پی دهکات، پیوستی به پراکتیزه کردن و پشودریژییه کی ناکوتایه. پشودریژی و نه رمه وی ئامرازه کانی دەر وونشیکاریین، ئه وه ی ته کنیک له خو دهگریته نه رمه وی ریژه ی ئه و هاوکارییه که دهدریته سو بیکت که له کاتی شیکردنه وه ی خویدا. دەر وونشیکاری ئاوهایه، بابه تیکی سانا نییه.

گرانزوتو: کاتیک باسی ژاک لاکان ده که یین، ناوه که ی پیوه ند ده که ینه وه به فورمیوله یه که "گه رانه وه بو فرۆید"، مانای ئه م رسته یه چییه؟

لاکان: مانای ئه وه یه که نووسراوه. دەر وونشیکاری یانی فرۆید¹¹. گهر ده ته وی دەر وونشیکاری بکه ی، ئه و ده بی بگه ریته وه بو کاره کانی فرۆید، تیرم و پیناسه کانی ئه و، به وردی بابه ته کان بخوینینه وه و شروقه ی بو بکه یین. بو ئه م ئامانجه قوتابخانه ی فرۆیدم له پاریس دامه زراند. هه رزوو دیدگای خومم بهر له بیست سال یان زیاتر روون کردنه وه: گه رانه وه بو فرۆید مانای ئه وه یه ئه و لادان و دانه پالانه ی فینومینۆلۆژییه بوونگه رایانه لا بده یین. بو نمونه، ئه و ده زگا

Lack¹⁰

"Psychoanalysis is Freud"¹¹

فۆرمالییانهی کۆمهلهی دهروونشیکاری و، دووباره خویندنهوهی فیڕکارییهکانی فرۆید له پڕیی ئه و پڕهنسییه سه رهکییانهی له نیو کارهکانی دایناوه. دووباره خویندنهوهی فرۆید ته نها مانای دووباره خویندنهوهی فرۆیده. ئه وهیشی و ناکات، تیگه یشتنی خراب دهلی کاتی له باره ی دهروونشیکارییه وه قسه دهکات.

گرانزۆتۆ: فرۆید قورسه، گوايه لاکانیش وای کرد به ته وای تینه گه یشتراو (به ده ره له تیگه یشتن) بیټ. لاکان قسه کردنی له ئه ستویه و به تایبهت شیوه یه که ده نووسی ته نها که مینه یه که له زانستکاران هیوایان هه یه تی بیگه ن...

لاکان: ده زانم، ده زانم، وای ده بینن که سیکی نارونم که بیرساکانی له پشت په رده یه کی دوو که لینه وه ده شاریته وه. له خۆم ده پرسم بۆچی؟ وه که فرۆید دووباره ی ده که مه وه که شیکاری "یاریه کی نیوسوبیکتییه و حه قیقه ت بانگه یشتی نیو واقع دهکات." ئه مه به ئه ندازه ی پیویست پروون نییه؟ دهروونشیکاری گه مه ی منالان نییه.

ده لین کتیبه کانم تینه گه یشتراون، به لام بۆ کی؟ من بۆ هه مووانم نه نووسیون تا هه موو که سیکی و ابزانی ده توانی تی بیگات، به پیچه وانه وه، هه یچ ئه رکیکم نه کیشاوه بۆ رازیکردنی زه وقی خوینه ره کانم جا هه رکینییه ک بن. شتم هه بوون بۆ گوئن و گوئوومن. بۆ من به سنده یه هه بوونی که سانیک که کاره کانم ده خویننه وه، گه ر تی ناگه ن، که وایه با پشودریژ بین. بۆ ریژه ی خوینه رانیس، من له فرۆید به به خترم، کارهکانی من زیاتر ده خویندرینه وه و ئه مه یس جیی سه رسامیمه.

هه روه ها به ته واره تی دلنیا م پاش لانی زۆر ۱۰ سال، ئه وانه ی کاره کانم ده خویننه وه ده بینن که به رتیگه یشتنه وه که په رداختیکی خویشی بیره. په نگه ئه وکات بلین "ئه م لاکانه، چه ند ئاسایی و سه ریپییه."

گرانزۆتۆ: تایبه تمه ندیه کانیه لاکانیزم چییه؟

لاکان: زوه تا کوو وای بلین، چونکه هه نووکه لاکانیزم بوونی نییه. ده توانین ته نی بۆنیکه بکه ین، یان ناگادارییه کی پیشوه خته.

بههرحالیک بیت، لاکان بهریژیکه لانی کهم ۴۰ ساله پراکتیزه‌ی دهروونشیکاری دهکات، که سالانیکی دورودریژیشه دهیخوینیت. متمانهم به بونیادگه‌رایی¹² و زانستی زمان هه‌یه. له یه‌کیک له کتیه‌کانم نووسیومه "ئه‌وه‌ی فرؤید پالمان ده‌نی بو دؤزینه‌وه‌ی ئه‌و به‌ربلاوی و قه‌به‌یییه‌یه که ده‌چینه نیوی، ئه‌وه‌ی که - با بلین- دوباره تییدا له‌دایک بووینه‌وه و له دؤخیک ده‌رباز ده‌بین که پیی ده‌لین قؤناغی ساوایی، ئه‌و دؤخه‌ی به‌بی زمانین."

ئه‌وه زمانه -وهک ساتی گوتاریکی گه‌ردوونی ده‌ستلیدراو- ئه‌و سیسته‌مه سیمبولیه‌ی پیک هیئا که فرؤید پشتی پی به‌ست بو دؤزینه‌وه‌کانی. ئه‌وه جیهانی زمانه که جیهانی شته‌کان ده‌ئافرینیت، که له سه‌ره‌تادا ده‌چیته نیو هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی خه‌ریکه ده‌بن (in-becoming). ته‌نها وشه‌کانن که مانایه‌کی دیاریکراو ده‌به‌خشنه چیه‌تیی شته‌کان. به‌بی وشه، هیچ شتیک بوونی نه‌ده‌بوو. چیژ ده‌بوو به‌چی به‌بی په‌یوه‌ندییه‌کی زمانه‌وانی؟

بیرکردنه‌وه‌ی من ئه‌وه‌یه که فرؤید له کاره‌کانی سه‌ره‌تایدا -لئیکدانه‌وه‌ی خه‌ونه‌کان، له‌ودیو پرهنسیپی چیژه‌وه، "ته‌وته‌م و تابؤ" - یاسا‌کانی نائاگایی ئاشکرا کرد، فؤرمیوله‌یشنه‌کانی فرؤید پیشه‌کیه‌ک بوو بو ئه‌و تیوریانه‌ی که فیرناندو دو سؤسییر پاش چه‌ند سالیک ریی بو زانستی مؤدیرنی زمان کرده‌وه.

گرانزؤتو: ئه‌دی چی له‌باره‌ی بیرسای ره‌سه‌نه‌وه؟

لاکان: وهک هه‌موو شتیک تره، سوپیکتیکه له‌ژیر یاسا‌کانی زمان. ئه‌وه وشه‌کانن که ئیمکانیه‌تی به‌ره‌مه‌ینانی ده‌داتی و یه‌کگرتنی پی ده‌به‌خشی. به‌بی زمان، مروّقایه‌تی ناتوانی یه‌ک هه‌نگاو له تو‌یژینه‌وه فکریه‌کاندا بچیته پیشه‌وه. هه‌مان شت بو دهروونشیکاری راسته. هه‌ر کارکردیک درابیته پالی -شیوه‌یه‌کی چاره‌سه‌ر، شیوه‌یه‌کی راهینان یان شیوه‌یه‌کی روانین و دؤزینه‌وه‌یه‌ک- ته‌نها یه‌ک میدیوم هه‌یه که ده‌بیته کارکرد، ئه‌ویش ئاخاوتنه‌کانی نه‌خوشه‌که‌یه. هه‌روه‌ها هه‌موو قسه‌کردنیک وه‌لامدانه‌وه‌یه‌کی پیویسته.

گرانزۆتۆ: كەوايە دەروونشيكارى ديالۆگە. خەلكانىك ھەن وەك جىگرەوھىەكى دانپيدانان دەيبينن...

لاكان: بەلام چ دانپيدانانىك؟ دان بە ھىچ شتىكدا ناننى بۆ دەروونشيكارەكە، بەلكوو زۆر بەسادەيى تۆ ھەرشتىكى پى دەلىي كە بە ميشكتدا دى. وشەكان، ئەمە ھەموو شتىكە. دۆزىنەوھەكەى دەروونشيكارى 'مرۆف وەك گيانەوھرىكى بويز'. ئەو بۆ دەروونشيكار دەگەرپتەوھە كە ئەو وشانە رىك بخت كە دەيبىستى و واتايان بداتى. بۆ ئەوھى شىكارىيەكە بەپىي پىويست بچىتە رپۆ، دەبى رىكەوتن و تىگەيشتنىك ھەبىت لەنيوان دەروونشيكار و ئەو سوبىكتەى خۆى خۆى شى دەكاتەوھ.

لەپىي قسەكانەوھ، دەروونشيكار ھەول دەدات بىرسايەك بدۆزىتەوھ لەبارەى ئەوھى گرافتەكە چىيە و لەودىو سەمپتۆمەكان بنۆرپى و بگەرپى بۆ دۆزىنەوھى ئەو حەقىقەتە شاراوھى بنجوبنەوانى بابەتەكە. كارىكى ترى دەروونشيكارەكە لەويۆ دەست پى دەكات كە ماناي ئەو وشانە رپون بكاتەوھ لەو پىناوھى نەخۆشەكە ئەو ھەرس بگە كە لە شىكارى پىشپىنى دەكات.

گرانزۆتۆ: ئەو پەيوەندىيەكە متمانەى زۆرى پىويستە...

لاكان: زياتر ئالوگۆرپىكە، گرنگەكە ئەوھىە يەكىكىان قسە دەكات و ئەوى تريان گويى رادىراوھ، ھەروەك بىدەنگىش. دەروونشيكار پرسىار ناكات و بىرۆكەى خۆى ناخاتە سەر. تەنھا ئەو وەلامانەى كە خۆى دەيخوازى بۆ ئەو پرسىارانەى كە خۆى دەيەوئىت، دەداتەوھ. بەلام لە كۆتايىدا ئەو سوبىكتەى خۆى شى دەكاتەوھ ھەمىشە دەروا بەرەو ئەو شوپنەى دەروونشيكارەكە دەيبات.

گرانزۆتۆ: باسى پەرايزى(چارەسەرى)ت¹³ كرد، ئايا ئىمكانىك بۆ چاكبوونەوھ ھەيە؟ كەسىك دەتوانى لە دەروونشيواوى دەرباز بىت؟

لاکان: دەر وونشیکاری ئهوکاته سهرکه و توه که مهیدان رۆشن دهکات، دهچیته ئه و دیو سه مپتومه کان، دهچیته ئه و دیو واقیعه وه. به دهر برینیکی تر، کاتی له مسی راستی دهکات.

گرانزۆتۆ: دهکری کۆنسیپته که که متر لاکانیانه بلایتته وه؟

لاکان: ناوی 'سه مپتوم' له ههر شتیک ده نيم که له واقیعه وه دیت. واقیعی ش هه موو ئه و شته یه که راست نییه، ئیش ناکات، هه موو ئه و شته یه که ده بیته به ربه سستی ژیا نی که سیک و ریککه و تنه که ی له گه ل که سایه تی خۆیدا. واقع هه می شه ده گه ریتته وه هه مان شوین و، هه می شه له و ی ده بی نی ته وه، به هه مان شکل و شیوه. هه ندیک له زانستوانان بانگه شه ی نه بوونی مه حال ده که ن له واقیعه دا. پیویستی به ئازایه تییه کی زۆر هه یه بۆ گو تتی شتی له م جو ره، یان وه کئه وه ی من پیم وایه نا هوشیاری ته و او له مه ر ئه و شته ی مرۆف ده یکا و ده یلیت. واقع و مه حال دوو شتی دژیه کن و پیکه وه ناسازین. شیکاری دنه ی سو بیکت ده دا به ره و مه حال، به وه ی پیش نیازی بۆ بکات که ده بی وا ته ماشای جیهان بکات وه کچۆن هه یه. - ئه مه جیهانیکی خه یالی به بی مانایه. له کاتی کدا واقع وه ک نه وره سیکی زۆر خو ره و ته نها له سه ر شته مانا داره کان ده ژی، ئاکتگه لیک که مانایان هه یه.

زۆر ده بیستین که ده بی مانایه ک به م شته و به و شته بیه خشین، بۆ بیرو را کانی که سیک، بۆ ئاره زوو و مه راقه کان، بۆ سیکس، ژیان. به لام ئیمه هیچ له باره ی ژیا نه وه نازانین، هه ناسه ی دانا یان ده بری له ماندوو یه تی گه ران بۆ راقه یه ک بۆ ژیان.

ترسه که م ئه وه یه که له ری شکسته کانیانه وه، واقع - ئه م دیوه زمه یه ی بوونی نییه - سهرکه و تن به ده ست بینیت. زانست خۆی گۆرییه ئایی نیک، که له هه ر ئایی نیک زیاتر چه وسینه رتر و گه و جتر و تاریکخواز تره. خودا - ئه تومیک هه یه، خودا - فه له کیک و تد. له و شوینه ی زانست یان ئایی ن سه ر ده که ویت، دهر وونشیکاری کوتایی پی دیت.

گرانزۆتۆ: په یوه ندی نیوان زانست و دهر وونشیکاری چیه له رۆژگاری ئه مرۆماندا؟

لاکان: به تیگه‌یشتنی من، تاکه زانستی راسته‌قینه و جددی که شایه‌نی ئه‌وه‌یه دوا‌ی بکه‌وین خه‌یالی زانستییه.¹⁴ به‌لام ئه‌وی تر، زانسته‌فهرمییه‌که به‌هه‌موو کوشتارگه‌کانی له‌تاقیگه‌کان، به‌ره‌و پیش‌ده‌جوولئ به‌بی ئه‌وه‌ی بگاته‌هیچ میدیومیکی به‌خته‌وه‌ر. ته‌نانه‌ت ئیستا له‌سیبه‌ری خویشی ده‌ترسی.

پیده‌چی به‌مزوانه‌ زانایان رووبه‌رووی ساتی پارایی بینه‌وه، جلکه‌ فه‌رمییه‌کانیان له‌به‌ره‌ له‌نیو‌تاقیگه‌ پاکژکراو(ته‌عقیمکراو)ه‌کانیان، ئه‌و په‌ککه‌وته‌ ئه‌قلب‌چووکانه‌ یاری به‌شتانیک ده‌که‌ن که‌هیچی له‌باره‌وه‌ نازانن، ئامیری ئالوز دروست ده‌که‌ن، فورمیوله‌ی ناروونتر به‌ره‌م ده‌هینن، ده‌ست ده‌که‌ن به‌ پرسیارکردن له‌باره‌ی ئاخو‌سبه‌ی چی‌روو‌ده‌دات، ئاخو‌پروژده‌ی ئه‌م توئیژینه‌وه‌ نویانه‌چییان له‌خو‌ه‌لگرتووه‌. من ده‌لیم به‌سه‌! چی‌گه‌ر دره‌نگی کردبی؟ ئه‌میستا هه‌ریه‌ک له‌بایولۆژیست و کیمیایه‌ر و فیزیازانه‌کان له‌خو‌یان ده‌پرسن، من پیم وایه‌شیت بوونه‌. ئه‌وان پیشوه‌خته‌وا خه‌ریکن رووخساری گه‌ردوون ده‌گورن و ئیستا خه‌ریکن بیر له‌وه‌ بکه‌نه‌وه‌ که‌ره‌نگه‌ ئه‌مه‌ مه‌ترسیدار بیت و چی‌ئه‌گه‌ر ئه‌مه‌ به‌ره‌و‌رووی خو‌یان ته‌قییه‌وه‌؟ چی‌گه‌ر به‌کترياکان به‌خوشه‌ویستییه‌وه‌ له‌نیو‌تاقیگه‌ بریفه‌داره‌کانیان گوردرا بو‌دوژمنیکی هه‌میشه‌یی؟ چی‌گه‌ر ئه‌و له‌شکری به‌کتريایه‌ جیهانی داگیر کرد وه‌کچون ئه‌و پیساییه‌ی له‌وی ده‌ژی، به‌زانایانی نیو‌تاقیگه‌کانیشه‌وه‌ ده‌ست پی‌بکات؟

له‌باره‌ی ئه‌و سی‌پیگه‌سه‌خته‌ی فرۆید باسی کرد -حوکمرا‌نی، په‌روه‌رده‌ و ده‌روونشیکاری- من چواره‌م زیاد ده‌که‌م، ئه‌ویش زانسته‌. به‌لام زانایان بایی ئه‌وه‌نده‌ زانا‌نین تا بزائن پیگه‌که‌یان سه‌خته‌.

گرانزۆتۆ: که‌وايه‌ تو‌تیگه‌یشتنیکی ره‌شبینانه‌ت هه‌یه‌ له‌مه‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌وان ناوی ده‌نین به‌ره‌وپیشچوون...

لاکان: نه‌خیر، به‌ته‌واوی شتیکی تره‌. من ره‌شبین نیم، هیچیش روو‌نادات ئه‌ویش به‌هو‌کاریکی زور ساده‌ئویش ئه‌وه‌یه‌ که‌ مرو‌ف ناکاری هیچ بکات و ناتوانی جو‌ری خو‌ی ویران بکات. وه‌ک شتیکی شه‌خسی به‌شتیکی سه‌رنجکیشی ده‌بینم دروستکردنی تا‌عوونیکی گشتی له‌پری مرو‌فه‌وه‌، ئه‌وه‌ ده‌بیته‌ به‌لگه‌یه‌ک له‌سه‌ر

Science fiction (Sci-Fi)¹⁴

ئەو دەرىجىسى مەۋجۇت ئامادەيە كە لەرپى دەستەكان و سەرىيەو شتەنىك بىكەت بەبى دەستىيەردانى ھىزىكى ئىلاھى يان سىروشتى يان تە.

ھەموو ئەم بەكتىريايانە زىدەرپويانە خواردى دەدرىتى بەمەبەستى گەمە و، بەنىو جىھاندا ۋەك كۆللەي نىو كىتىبى پىرۆز (ئىنجىل)، دەبىتە نۆينەرى سەركەوتنى مەۋجۇت. بەلام ئەو ۋە روو نادات، زانست دىلخوشانە ھاموشويەتى بەنىو قەيرانى بەرپىسارىتى خۇي: ۋەك دەلەين، ھەموو شتىك دەچىتەو شۆينى سىروشتى خۇي، ۋەك مەنىش گۆتم، ۋاقىع ۋەك ھەمىشە سەر دەكەوئى، ھەروەھا نابىنە ھىچ شتىكىش جگە لە شۆينكەوتە، ۋەكچۆن ھەمىشە ۋابووين.

گرانزۆتۆ: پارادۆكسىكى تىرى ژاك لاكان، لەپال سەختى زمانەكەت و ناپوونى كۆنسىتەكانت، گەبىت لى دەكرى لەمەر نوكتەكانت و يارىكرەنت بە وشە و لىكرەنەكانت، يان بەدىارىكرەوى پارادۆكسەكانت. ئەو دەرىجىسى بەنىو يان گۆي لىت دەبى، مافى خۇيەتى دۆش دامىنى...

لاكان: مەن گالە ناكەم، بەلكو بابەتى جەدى باس دەكەم. زۆر بەسادەيى تەنھا وشەكان بەكار دەبەم، ۋەكچۆن باسەم كەرد زانايان ئامرانەكانى پالاوتن و بازەبەندىيە ئەلىكترۆنىيەكانىان بەكار دەبەن، بابەتەكە ئەو دەرىجىسى مەن لە ئەزمونەكانى دەروونشيكارىيەو ۋەك سەرچاۋەدەك قەسە دەكەم.

گرانزۆتۆ: تۆ دەلەي: ۋاقىع بوونى نىيە. لە كاتىكدا مەۋجۇت سادە دىك دەكەت كە ۋاقىع جىھانە، ئەو دەرىجىسى كە دەورى داۋە و بە چاۋى خۇي دەبىنى و، دەستى لى دەدا.

لاكان: سەرەتا با ۋاز لەم مەۋجۇتە سادەيە بىنەن، ئەو دەرىجىسى كە بوونى نىيە. ئەو پىدراۋىكى ئامارى خەيالىيە. تاكەكان بوونىان ھەيە و ئەمە ھەموو شتىكە. كاتى دەبىستەم خەلكى باس لە مەۋجۇتە سەرشەقام دەكەن، تىروانىنى راي گەشتى، دىاردەي ھەشامەت¹⁵ و ھتە. بىر لە ھەموو ئەو نەخوشانەم دەكەمەو كە لەماۋەي ۴۰ سال گۆيگرتن چاۋم پىنەن كەوت، ھىچكامىان بە ھەرپىۋەرىك بى،

Mass phenomena¹⁵

لهوى تر نه دهچوو، كهسيان ههمان فوبيا و دلله راوكيتيان نه بوو، ههمان شيوه قسه كردنيان نه بوو، ههمان ترسيان له تينه گه يشتن نه بوو. مروقي ساده كنيه، منم، توي، پاسه واني بالاخانه كه مه يان سه رو ككوماره؟

گرانزوتو: قسه مان له باره ي واقعه وه ده كرد، نه و جيهانه ي ههموان ده يبين...

لاكان: باشه، جياوازي نيوان واقع - نه وه ي ريك نيهه - و سيمبولي، خه يالي - كه راستيه كه يه - نه وه يه كه واقع جيهان بيك دينيت [واقع جيهانه]. بو دركردن به وه ي جيهان بووني نيهه، نه وه ي كه جيهانتيك نيهه، هر نه وه نده به سه بير له و تروهاته زه به لاحانه بكه ينه وه كه گه مژه گه ليكي له ژماردنده هاتوو پنيان وايه جيهان به و شيوه يه ده بيت. پيشنياز بو هاوريكانم له پانوراما [رؤژنامه كه] ده كه م كه بهر له وه ي تومه تي دژيه كيم بده نه پال، باش بير له وه بكه نه وه كه هه نوو كه خوينديبانه وه.

گرانزوتو: خه لكي پنيان وايه كه پتر ره شبيتر ده بيت...

لاكان: نه مه راست نيهه، من ناچمه نيو كاتيگوري نه ترسنه ره وه كان، نه خاوه ن دلله راوكيتيان. واوه يلا بو نه و دهروونشيكاره ي قوناغي دلله راوكيتي تينه په راندوه. راسته له هه موو شويتنيكي چوارده وorman كيشه و راپايي هه يه، وه ك ته له قزيون كه له سه ر به شيكي گوره ي نيمه مشه خوري ده كات. به لام نه مه بو قابيليه تي خه لكي بو راده ستبون بو ته له قزيون گه راوه ته وه، نه وان ته نانه ت به هايه ك بو نه وه دروست ده كن كه ده يبين.

له لايه كي تره وه نه و بابه ته زه به لاح و چه وسينه رانه بوونيان هه يه: ناردي روكيته كان بو مانگ، تويژينه وه له نيو قوولايي ده ريدا و تد. هه موو نه و شتانه ي خه لك به كار ده هيتيت به لام هيج سوويك له كردني زورينه يان نيهه. من دلنيام گه ر بريكي باش روكيت و كه نالي ته له قزيوني و نه م نه ركه بيچاره يه مان له فه راغدا هه بوو، نيمه به دواي شتيكي تر ده گه رين بو نه وه ي خوماني پيوه سه رقال بكه ين. سووري گوراني نايينه، نه ي وانيه؟ چ ديوه زمه يه كيش داگيركه ر

و تیرنه خۆرتره وهك ئایین؟ ئەوه گۆڤه ندىكى بهردهوامه تاكوو بۆ چه ندىن سه ده
چيژى لى ببينریت، وهكچۆن هه مېشه له رابردودا بينيومانه.

وهلامى من بۆ ئەم هه موو شته ده رخستنى ئەوهيه كه مرۆڤ هه مېشه ده توانى
خۆى له گه ل خراپه دا بگونجىنى. تاكه واقع كه ده توانين ئەندىشه ي بكه ين و
هيوادار بين بيگه ينى، پيويستبوون به هۆكاره: تاكوو مانايه ك به شته كان
ببه خشين، وهكچۆن پيشتر باسما ن كرد. جگه له وه، مرۆڤ دلە راوكيى نابى،
فرۆيد به ناوبانگ نابى، منيش ده بمه مامۆستا يه ك له قوتابخانه يه كى ناوه ندى.

گرانزۆتۆ: ئايا دلە راوكي¹⁶ هه مېشه له م جۆره يه، يان دلە راوكييه كى دى هه يه
پيوه ند ده بيته وه به كۆمه ليك هه لومه رجيكى ديارىكراوى كۆمه لايه تيبه وه، يان به
سه رده ميكي ميژوويببه وه، يان له ناوچه گه ليكي جوگرافىي ديارىكراودا؟

لاكان: پيده چى دلە راوكيى زانايه ك له دۆزينه وه كانى، ديارده يه كى نوى بيت. به لام
ئيمه چى له باره ي سه رده مه كانى تر ده زانين؟ درامى تويزه رانى تر؟ دلە راوكيى
كريكارىكى به كۆيله كراو له ريزى ريكخستنى به ره مه كانى كارگه يه ك وهك
ريزى سه ولليده رانى كه شتييه ك؛ ئەمه دلە راوكيى ئەم رۆژگار هه يه. يان ساده تر،
ئەم دلە راوكييه پيوه نده به وشه و پينا سه كانى ئەم رۆژگار هه وه.

گرانزۆتۆ: به لام دلە راوكيى له ده روونشيكارىدا چييه؟

لاكان: شتيكه ده كه ويته ده ره وه ي جه سه ته وه، ترسيكه، به لام ترس له هيج شتيك
كه ده كرى پالنه ريكي جه سه ته يى يان ته نانه ت پالنه ريكي ئەقليش [زه ينى] بيت. به
ده رب رينيكى تر، ترسه له ترس. كۆى گشتيى ئەم ترس و دلە راوكييانه له و
ئاسته ي ده توانين دركيان بكه ين، پيوه نده به سيكسه وه. فرۆيد باسى ئەوه ي كرد
كه سيكسواليته بۆ گيانه وه رى بيژهر - ئەوه ي پيى ده ليين مرۆڤ-، نه
چاره سه ريكي هه يه، نه ئوميدايك. يه كيك له ئەر كه كانى ده روونشيكارىش ئەوه يه

له ناوه‌پوکی قسه‌کانی نه‌خوښدا په‌یوه‌ندی نیوان سی‌کس و دل‌پراوکی بدوژیت‌هوه، ئەم نه‌زانراوه مه‌زنه.

گرانزوتو: ئیستا که له هه‌موو شوینیک سی‌کس ده‌بینین -سی‌کس له سینه‌ما، سی‌کس له شاتو، له ته‌له‌قزیون، له پوژنامه، له‌نیو گورانیدا، له که‌ناردهریا- ده‌بیستین گوايه خه‌لکی که‌متر دل‌پراوکیان هه‌یه له‌مه‌ر ئەو کیشانه‌ی پیوه‌ندن به‌سیکسه‌وه. وه‌ک ده‌لین تابووه‌کان ده‌رووخین و، خه‌لکی ترسیکیان له سی‌کس نه‌ماوه.

لاکان: ئەو هه‌وه‌سه سی‌کسییه‌ی¹⁷ به‌ربلاوه، ته‌نها دیارده‌یه‌کی ریکلامکردنه. ده‌روونشیکاری باب‌ه‌تیکی جدییه، دووباره‌ی ده‌که‌مه‌وه، په‌یوه‌ندییه‌کی شه‌خسی راسته‌وخوی نیوان دوو تاکه، سوپیکت و ده‌روونشیکاره‌که. ده‌روونشیکاریی جه‌ماوه‌ر بوونی نییه، وه‌کچون ده‌روونشیواوی و ده‌له‌پراوکییه‌کی جه‌ماوه‌ری بوونی نییه.

راستینه‌ی ئەوه‌ی له‌باره‌ی سی‌کسه‌وه قسه‌ ده‌کری و، نیشاندانی له‌لاکولانه‌کاندا و، مامه‌له‌کردن له‌گه‌لیدا وه‌ک هه‌ر مادده‌یه‌کی پاکه‌ره‌وه که له ته‌له‌قزیون وه‌ک ریکلامیکی دووباره‌ ده‌رده‌که‌وی، به‌لینی هیچ دل‌خوشییه‌کی پی نییه. من نالیم ئەوه شتیکی خراپه، به‌دلنیاپییه‌وه به‌سندە نییه بۆ مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل دل‌پراوکی و کیشه‌تایبه‌تییه‌کان. به‌شیکه له‌مۆده، وه‌ک ئەو مۆده‌ ساخخانه‌ی لیبرالیزه‌یشنی ئەو کۆمه‌لگایه‌ی ناوی ده‌ننن کۆمه‌لگای شلگر و رینیدراوی، که وه‌ک دیارییه‌کی ئاسمانی ده‌مانداتی. به‌لام له‌سه‌ر ئاستی ده‌روونشیکاری، هیچ که‌لکی نییه.

Sex-mania¹⁷

سەرچاوه:

<http://www.critical-theory.com/this-so-called-crisis-it-does-not-exist-jacques-lacan-on-psychoanalysis-in-1974>